

Helmut Joonuks

Foto: Erakogu

Helmut Joonuks sündis 10. jaanuaril 1924 a. Salla vallas Tammiku külas talupidajate kuuenda lapsena. Kooliteed alustas 1932 a. Salla-Tammiku algkoolis. Edasi õppis ta Väike-Maarja Gümnaasiumis, mille lõpetas 1943 a. Samal aastal mobiliseeriti ta Saksa sõjaväkke, kus teenis kirjasaatjate rühma kullerina. Sõja lõpul langes vangi ja saadeti Venemaale sunnitöölaagrisse, kust vabanes 1946 a. sügisel. Kodumaale saabudes asus ta tööle Simuna kooli õpetajana. 1947 a. tuli õpetajaks Rakke kooli. 1970. aastal asus H. Joonuks tööle Rakvere muuseumi kultuurimälestiste inspektorina, kuid jätkas Rakkes tundide andmist kord nädalas kuni 1973. aastani. Pensionile siirdus 1987 a.

Esimesed luule- ja kirjandusalased katsetused tegi ta juba algkoolipäevil. 1938 a. alustas kodukoha keele kirjanduslike ajaloomaterjalide kogumist, mida saatis Akadeemilise Emakeele Seltsile ja Kirjandusmuuseumile. Võttes osa nende materjalide kogumise võistlustest ja pidades kirjavahetust nimetatud asutuste teaduritega, jätkas seda tööd ka Rakke päevil. Ajakirjanduses on ilmunud üle kolmesaja H. Joonuksi tehtud foto, parimad neist on avaldatud kogumikus "Kirjanduslikke paiku Eestis". H. Joonuks on kirjutanud ligi 30 ümbruskonna vaatamisväärsusi tutvustavat turismibrošüüri.

Suure osa oma elutööst tegi Helmut Joonuks Rakke koolis töötades. Siin sai temast üle Eesti tuntumaid kodu-uurijaid, vanavarakogujaid koos Rakke kooli õpilastega ja Rakke koolile palju kuulsust toonud muuseumi loojana. Muuseumis oli eksponaate vähemalt viieteist tuhande ringis (koos fotode ja dokumentidega). Muuseum tegutses 1960.-70.aastatel. Aastakümneid hiljem sai kogutu aluseks praeguse Rakke Valla Hariduse Seltsi muuseumi loomisel.

Helmut Joonuks oli arvestatav kollektsionäär. Tema suurim armastus oli bibliofiilia. Tal olid ekliibriste, postkaartide, markide, müntide, paberrahade ja märkide kogud. Helmut Joonuksi algatusel on püstitatud mälestuskivid Oskar Lutsule, Ernst Birnbaumile, Juhan Haamerile ja mälestusplaat Ferdinand Mühlhausenile Rakkes, mälestuskivid Fridrich Robert Faehlmannile Aos ja Karl Ernst von Baerile Piibes.

Helmut Joonuks suri 6. mail 2001 a. ja on maetud Simuna kalmistule. Helmut Joonuksi tegevus oli muljetavaldavalt laiahaardeline ja mitmekülgne. Tema mälestus vääriks senisest enam jäädvustamist.

Kasutatud allikad:

Olav Mäe „Helmut Joonuks saanuks 90-aastaseks“ Virumaa Teataja 11.01. 2014.

Aime Kinnep „90 aastat Helmut Joonuksi sünnist“ Rakke Kaja Nr.1 veebruar 2014